

BISKUP JÓZEF MIASKOWSKI (1744-1804)

Urodził się 5 maja 1744 roku w Smogorzewie. Był synem Kaspra, chorążego wschowskiego, i drugiej jego żony Joanny z Malczewskich. Bratem Franciszka Salezego, Augustyna i Andrzeja Marcina. 4 listopada 1758 roku wstąpił do jezuitów w Krakowie i po trzech latach nowicjatu, w czasie którego odbył kurs pedagogiczny dla kleryków jezuickich, złożył 6 maja 1761 roku śluby zakonne. W latach 1761-1764 studiował w Poznaniu logikę, fizykę Arystotelesa i doświadczalną oraz metafizykę, następnie w latach 1764-1766 był nauczycielem w Grudziądzu, zaś w latach 1766-1767 uczył w Bydgoszczy. Latem lub jesienią 1767 roku wystąpił z zakonu. Ukończył Seminarium Św. Krzyża w Warszawie i 21 września 1768 roku wyświęcony został na kapłana.

Niebawem wysłany został przez biskupa poznańskiego Andrzeja Młodziejowskiego na studia teologiczne do Rzymu. Ukończył je ze stopniem doktora teologii. W roku 1772 został mianowany kanonikiem kapituły poznańskiej (25 maja). Od roku 1775 pełnił również funkcje koadiutora Antoniego Okęckiego, prepozyta tejże kapituły, a w roku 1780 sam został prepozytem katedralnym poznańskim. Na tym stanowisku wykazał umiejętności dyplomatyczne, dążąc do zjednoczenia przychylności czynników rządowych i złagodzenia zatargów Kościoła z władzami pruskimi. W kwietniu 1793 roku wybrano go delegatem w pertraktacji ze śląskim ministrem sprawiedliwości Dankelmannem i generałem W. Möllendorffem. 17 kwietnia 1793 roku, po śmierci biskupa Okęckiego, kapituła wybrała Miaskowskiego administratorem diecezji poznańskiej. Funkcję tę pełnił do roku 1796. Brak danych o jego stosunku do powstania kościuszkowskiego, któremu sprzyjała znaczna część kleru wielkopolskiego.

W 1796 roku został delegowany do Wrocławia do ministra K. Hoyma, zarządcy Śląska i Prus Południowych, dla uregulowania spraw materialnych kapituły poznańskiej. Negocjacje nie przyniosły konkretnych rezultatów, ale zakończyły się osobistym sukcesem Miaskowskiego. Rząd pruski ocenił jego lojalność i począł darzyć całkowitym zaufaniem. Już w roku 1797 król pruski Fryderyk Wilhelm II mianował go biskupem warszawskim (20 lutego) i obdarował Pałacem Prymasowskim w Warszawie. Jesienią 1798 roku – na skutek zabiegów ze strony rządu pruskiego – papież Pius VI utworzył samodzielne biskupstwo warszawskie i potwierdził (29 września) nominację Miaskowskiego na biskupa. W grudniu 1799 roku Miaskowski objął jurysdykcję duchowną nad diecezją warszawską. W opublikowanym liście pasterskim z 9 lutego 1800 roku, zredagowanym przez Jana Pawła Woronicza, wówczas kanonika kapituły warszawskiej, Miaskowski zawiadamiał o utworzeniu diecezji warszawskiej i powołaniu go na biskupa.

Jeszcze przed uzyskaniem nominacji papieskiej przystąpił do ratowania sytuacji materialnej kapituły warszawskiej. Jego interwencja w Berlinie przyniosła pomyślne rezultaty. Następnie zajął się sprawą klasztorów diecezji warszawskiej, poddanych jego władzy reskryptem rządowym z 16 stycznia 1800 roku. Usiłował ukrócić panujące w nich rozprzężenie. Ze względu na brak księży zlecił obsadzanie probostw przez sekularyzowanych zakonników. Dało to sposobność do wielu nadużyć i ujemnie odbiło się na stanie diecezji. Na żądanie rządu pruskiego, który zmierzał do kasaty zakonów, Miaskowski opublikował obwieszczenie z 24 lutego 1800 roku skierowane do przełożonych wszystkich zgromadzeń zakonnych diecezji warszawskiej. Nakazywał w nim przesłanie wyczerpujących informacji dotyczących klasztoru i poszczególnych zakonników. Zebraną w ten sposób obfita dokumentację odesłał władzom pruskim, przez co zyskał sobie uznanie Berlina. Widząc trudności, jakie nasuwa reforma całego kleru zakonnego, szedł na rękę rządowi pruskiemu w sprawie kasaty najbardziej podupadłych klasztorów. Bardziej nieustępliwe stanowisko zajął wobec pruskich zamierzeń reorganizacji seminariów duchownych. Jedne z nich chciano przekształcić w seminaria nauczy-

cielskie, inne poddać pod ścisłą kontrolę rządu w celu przyspieszenia germanizacji kraju. Po porozumieniu z innymi biskupami wysłał w marcu 1801 roku memoriał do króla, w którym udowadniał konieczność pozostawienia seminariów duchownych. Zaznaczał, że reforma seminariów należy wyłącznie do kompetencji właściwego biskupa. Szedł natomiast na kompromis z rządem, zgadzając się na kontrolę władz pruskich nad metodami wychowania i kształcenia alumnów. Czynniki rządowe zaakceptowały to stanowisko.

Stosunki Miaskowskiego z kapitułą warszawską ulegały stopniowo oziębieniu. Związany z Wielkopolską, cieszący się zaufaniem rządu pruskiego, nie zyskał sobie popularności w środowisku warszawskim. Przebywał też często w swych dobrach pod Poznaniem. W opozycji przeciwko biskupowi na plan pierwszy wysunął się prezes Warszawskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk Jan Albertrandy, niedoszły ordynariusz warszawski. Zatarg Miaskowskiego z K. Bujnowskim, honorowym kanonikiem warszawskim, i przewlekły proces w tej sprawie zatrwały ostatnie lata życia biskupa.

Biskup Józef Miaskowski zmarł w Warszawie 10 listopada 1804 roku. Pochowany został, zgodnie ze swą wolą, na niedawno założonym cmentarzu Powązkowskim w katakumbach, gdzie zachowała się tablica nagrobna. Listem żałobnym pożegnał go najbliższy współpracownik i doradca ksiądz Adam Prażmowski, wyznaczony po śmierci Miaskowskiego administratorem diecezji warszawskiej.

M. Manteufflowa, *Józef Miaskowski (1744-1804)*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*. T. XX, Wrocław 1975, s. 539-541; P. Nitecki, *Biskupi Kościoła w Polsce w latach 965-1999*, Warszawa 2000.